

S O K F É L E .

41. Szám.

Béts. Május 21-dikén.

1833

Emlékeztető Jegyzetek.

M á j u s .

18 Maj. — 1809. Bétsben hirdetés, hogy a' német posta ismét szabad. A' Frantziák megrakatják Sz. István tornyát, valamint a' tsillagvi'sgáló intézetet is. Bertrand 's Pernetti 2 hidat veretnek a' Dunán. Nagy Szükség húsban, kenyérbn, 's lisztben. — 1851. A' Lengyelek megveszik Ostrolenkát. Az Austriaiak kinennnek Anconából.

19 Maj. — 1688. Székes Fejérvár vissza vétele. — 1488. Ditső Mátyásunk megerősíti Béts városának jussait, 's szabadságait. — 1814. Hazánk felemelkedésén buzó Gróf Hunyady Alsó Pellyen lóversenyt tart. Lukáts a' nyertes, mert kantzájával megjárja minden erőltetés nélkül két minutum alatt a' 636 öl. hossza pályát.

20 Maj. — 1506 † Columbus Cristoph szegénységben. Non omnis moriar! — 1798. Napoleon 40,000 válogatott katonával 350 szállító hajón elindul Toulouból Egyptom elfoglalására. Brueys Admiral 13 linea, 's több apró hajókkal mint védő követi az úszó hadat. — 1831. A' Lengyelek elfoglalják Gielgud alatt Lomzát. — 1809. Napoleon átkel hadával Lobau szigetébe.

21 Maj. — 1718. Eugen megérkezik Futakon a' nagytáborba 's Belgrád alá siet. — 1677 † Spinoza. — 1809. Napoleon megütözik Károlyyal. Aspern 10-szer kerül az ellenség kezébe, 's 10-szer vétetik vissza. Az éj választja el egymástól az öldöklőket. Mind a' két rész fegyverben marad egész ejjél, hogy a' nap feljöttével ismét hozzá láthassanak a' verekedéshez.

Mennyit tehet a' munkálódás, és a' szorgalom!

Rindenschvender Antal, a' Bádeni nagy Hertzegségnek Murgvölgy nevű falujában lakozó szegény fapavágónak fija volt. Ez már zsenge ifjúságában munkássága, szorgalma, 's szerénsege által magát megkülömböztette, annyira, hogy őtet követésre méltó példának mondhatni. Mint kis gyermek szüleinek, kik őtet igaz

* Toldalék a' M. Kurírhoz.

Isteni félelemre, és tanulásra inték, erköltsi jó magaviselete által sok örömet okozott. A' hol sejdítette, hogy szüleinek valami kedves leend, minden figyelmét annak végbevételére fordítá. Életének tizenkettedik esztendejét elérvén tulajdon ösztönből eltökéllette magában szegénységgel küzdő szülei házat elhagyni, hogy nekik ez által a' házfenntartása terhét könnyebbé tegye. Egy közel lévő faluban Klump nevű fuvaros embernél bérbe állott. Egy taller, egy kopott ümög, vászon kabát, vászon nadrág, egy mejjre való, és egy fekete fátjol nyakra való vala egész esztendei bére.

De minekelőtte még szolgálathoz lépne, hallá, hogy a' Löffenau nevezetű Württembergi határhelységben a' burgonya (krumpli) kiásására kézimunkások kerestettek. Ezen szép alkalmatosságot, munkája által valamit érdemelhetni, nem akará kezeiből ki bocsátani. Minthogy pedig a' burgonya még akkor 1740 esztendőben közönségesen el nem terjedt, szándéka volt egy-néhányat eltökíteni, és a' maga születése helyére által plántálni. Azonban ellentállott ő ezen belsőképen érzett ingerlésnek, 's munkabér helyett annyi burgonyát kötött ki magának az alkuban, a' mennyit a' tulajdosok vélekedése szerint megérdemlett. Hat teli kosárból ötöt haza vitt, 's Murg-völgy vidékén első burgonya-terjesztő lett. Ekkor lépett ő azután a' fenn érintett szolgálathoz, és a' föld mívelést, baromtenyésztést, 's a' szekerezést tárgyázó szükséges dolgok kitűlésére fordítá szorgalmát.

Több esztendők lefolyása után ön attyához az általa üzött favágásban társul kaptolta magát, a' hol állandó figyelme által olly ügyességhez jutott, mellynél fogva ötten ezen tárgyban senki sem haladhatta felül. Berger, atyjának hazafia és barátja, ki a' böhringi faárosoktól favágás mellett ügyelő szolgának tétetett:

Antalt főszolgává rendelé, 's pénz költsönözés által a' fa-vevésre, és eladásra alkalmatosságot nyujta neki. Ez által ő idővel pénzt, és kereskedésbeli esmérteket szerzett magának. Nem sokára ezután Derven, böhringi portéka-kereskedésnek ura, józságába megérkezett; ez az Antal esmérteit közelebbről szemlélvén minekutánna néhány reábízott dolgokba urának legnagyobb megelégedésére eljárta, ötöt számolójának (Factor) rendelé 900 forint esztendei bérrel. Ezen szerentséjét Antal a' maga munkásságának, 's ügyességének köszönhette, és erősen elhatározta, hogy a' neki szolgáltatott alkalmat szerentséjének további terjesztésére szenteli. Nem is tsalattatott meg édes reménysége, ugyan is a' folytatott kereskedés által tulajdon házának birtokához juta; soha sem tsökkent meg tántoríthatatlan munkálkodása, és szerentséje naponként nevededett.

Rövid idő múlva kereskedésbeli alkut, és szerződést kötött a' Bádeni nagy Hertzegséggel, felső Austria rendjeivel, több egyéb városokkal, és gyülekezettekkel. — Mit nem tehet mégis az embernek állandó akarata!

Ezek után Lamp Ettlingi erdőmester derék, 's egyszersmind gazdag Sabine leányát vevé magának házastársul; tulajdon kezeivel gyűjtött, és a' felesége birtoka által nagyobított szembetűnő gazdagsága amaz állapotban helyezettte, a' melly ötöt Dürrnél akkori kereskedésbeli tanácsosnál, a' hajózásban, vagy a' murgvölgyi fakereskedésben egybe keletkezett társaságban való rész vételre szerentséltette, és ez által befolyását, 's birtokát öregbitette. Idővel Gaggenavi helység-kormányzóvá nevezetett ki, melly hivataljában Főbíró név alatt negyven esztendőig pontosan munkálkodott; hasznos intézeteket rendelt a' sebes murg-

folyóvize pusztításának mentől bizonyosabb elhárítására; házakat, és tsűröket építtetett; hamuzsírforrásra, 's téglá égetésre szolgáló épületeket állíttatott; és a' Gaggenavi község térföldjéből egy darabot általvétvén, azon egy tsinos üveghutát készíttetett kováts mülhelyel, 's fűrészmalommal. A' mostani úgy nevezett Amália hegye az ő el nem tsüggedt szorgalmának, 's munkásságának bélyege. Ő a' terméketlen egyenetlen, és követses földet, a' legszebb gyümölts - termő vidékké általváltoztatta. Baden örökös Hertzeg aszszonya meglátogatta őtet hegybeli intézeteiben, és örömbemérvülve hagyá el a' tájéket, melly ezen naptól fogva tulajdonosától Amália hegyének neveztetett. Sőt maga a' boldogult Bádeni Föhertzeg ki jelentette ezen intézetekben talált tetszését, midőn ezeknek felállítóját gazdaságbeli tanácsos tizimre, és rangra méltatá.

Földi pályafutásának vége közelgetett, de az ő mindég munkálkodó életereje még nem találta nyugtát; ő tudniillik az akkori időben fenálló Travenall Klastrommal szerződést kötött, melly a' rakásokban gyűjtött, 's úsztatott fa-kereskedést érdeklé. Hogy pedig óhajtott lépéssel előre mehessen, az Alb gyenge vizét költséges kitisztítása 's felduzzasztása által alkalmatossá tette a' fával megterhelt hollandiai talphajók általszállítására.

Ennyire emeltetett fel egy szegény favágó tulajdon munkássága és igyekezete által, 's véle együtt az egész környék, midőn több mint 126 holdnyi sivatag földnek termékeny állapotba helyheztetése mellett, 24 lakóházat, 25 melléképületet és 3 múlato helyet épített, 's több rendbeli gyárt állított. Tekintetbe nem vévén azon nagy számú költségeket mellyeket az Amália hegyén állított intézetekre fordíta, és számba nem vévén a' háborúnak nagy terheit 's az ezt követő mostoha idő

pusztításait, mégis maga után hagyott 270,000 forintból álló józságot.

Fáradhatatlan pálya futását végzé Pünkösd-Hava 4-ik napján, 1803-ban életének hetvenedik esztendejében, minekutánna több mint hat hónap lefolyta alatt életerejének észrevett tsendesedését érzette volna. — Melly szívbe ható, és Ifjúság figyelmét 's követését méltán magára vonó példa!

Trémel Miklós.

J ó k e d v.

A' mikor a' komolykodó
 Embert rossz kedv tikkasztja,
 'S a' szerelmén sopánkodó
 Ifjú éltét hervasztja:
 Én mosolygok — 's fütyörészve,
 Drága éltém vígan töltve,
 Gondolom hogy szánandó,
 Kinek kedve mulandó!

Ha valaki rántzba szedte
 Homlokával üldögél;
 Mert fő tzelját el nem érte,
 'S jó kedv — nélkül éldegél;
 Én mosolygok 's jó kedvembe'
 Azt gondolom ez életbe'
 Ha már minden forgandó,
 Jó kedv legyen állandó!

Ha a' fösvény sovány artzal,
 Bé horpadott szemekkel,
 Aranyt, rántzos homlokával
 Számlál — 's rezgő kezekkel;

Pénze legyen — 's nints jó kedve —
 Szorongással szíve telve:
 Jó kedv! himzi életem,
 'S a' bolondot nevetem!

Ha más keble koszorúért.
 Szomorúan sóhajtoz,
 'S nevének ditsőségéért,
 Szíve szintúgy olvadoz.
 Én mosolygok — 's füttyörészve
 Azt gondolom kedvem töltve,
 Nem kell akkor koszorú,
 Ha az ember szomorú.

Ha az irigy más érdemét
 Kaján szívvvel el öli
 'S nevét, hírét, ditsőségét
 Mások kárán neveli
 Nagy nevét méltóságával,
 Érdemét sok aranyjával
 Mert hiu, nem irigylem;
 Tsak legyen hív-jó kedvem!

Ha a' vélt holdogtalanok
 Magok kinnal epesztik
 És örömet nyújtó napjok'
 Jajjaikkal mérgezik:
 Én mosolygok 's azt gondolom
 Itt a' képzés legtöbbet nyom,
 Jó kedv! ekként kiáltok:
 Légy hivem míg meg halok!!

S. A.

F e l a d á s.

A' Lovast (Cavalier; némellyek lónak, mások kutyának és ugrónak is nevezik) végig jártatni a' sakk-táblának mind a' 64 helyein vagy mezejein egymás után, úgy hogy soha se menjen vele az ember kétszer ugyan azon egy helyre.

M e g f e j t é s.

A' Lovasnak (vagy kutyának) igen különös menetele van a' sakkjátékban, úgy hogy ő mintegy egyet tekeredve megyen mindég feje helyről vagy mezőről feketére, és feketéről fejeerre, két hely felett általugorván. A' feladást tehát sokféleképen meg lehet fejteni, próbálgatván a' sakk-táblának mezejeit, a' mellyekre visszük a' lovaszt egymás után, calculusokkal, kenyérhajjal vagy egyébbel befedni, vagy számokkal megjegyezni, mind addig, míg mind a' 64 mező be lesz rakva, vagy meg lesz számozva. Közönséges és minden lehető módokat magába foglaló megfejtése nints még ezen feladásnak: különös megfejtései közül pedig legnevezetesebbek a' Montmort, Moivre és Mairan megfejtései. Számokkal jegyezvén a' Sakk-táblának mezejeit, mellyekbe kell menni a' Lovasnak egymás után: ez a' Montmort megfejtése.

1	38	31	44	3	46	29	42
32	35	2	39	30	43	4	47
37	8	33	26	45	6	41	28
34	25	36	7	40	27	48	5
9	60	17	56	11	52	19	50
24	57	10	63	18	49	12	53
61	16	59	22	55	14	51	20
58	23	62	15	64	21	54	13

A' Moivre megfejtése.

34	49	22	11	36	39	24	1
21	10	35	50	23	12	37	40
48	33	62	57	38	25	2	13
9	20	51	54	63	60	41	26
32	47	58	61	56	53	14	3
19	8	55	52	59	64	27	42
46	31	6	17	44	29	4	15
7	18	45	30	5	16	43	28

A' Mairan megfejtése.

40	9	26	53	42	7	64	29
25	52	41	8	27	30	43	6
10	39	24	57	54	63	28	31
23	56	51	60	1	44	5	62
50	11	38	55	58	61	32	45
37	22	59	48	19	2	15	4
12	49	20	35	14	17	46	33
21	36	13	18	47	34	3	16

Rejtett szó.

Völgyeket, Hegyeket, vizeket mezöket
 Elfogok egyszerre az első tagommal,
 Dühössen indulva, — nagy viz tekenyöket
 Készíték — 's rengetem zúgó hatalommal,
 Mig nem e' részemből ki készül egészszem,
 'S jaj ekkor! ha Sorsod — az utolsó részem.

Megfejtés a' 49. számban: Tömeg.